

Til redaktørernes forsvar skal det afslutningsvis bemærkes, at de forstår udgivelsen som en åbning til et endnu uudforsket felt og opfordrer til endnu dybere empirisk og teoretisk forskning, hvilket forhåbentlig vil ske. *Mobile Bodies, Mobile Souls* læses derfor bedst som en indledende brainstorm over de mange platforme, hvorfra denne forskning kan tage afsæt.

*Jeppe Langkjær, stud.mag.
Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier (ToRS)
Københavns Universitet*

NIELS BOEL & FINN RASMUSSEN: Det nye Latinamerika. Økonomi, politik, kultur. København: Forlaget Columbus 2010. 192 sider, ill. ISBN 978-87-7970-117-5. Normalpris: 230 kr. Skolepris: 129 kr.

Omsider! Efter mange års tavshed om Latinamerika på det danske bogmarked ser en ny bog om landene på det amerikanske kontinent syd for Rio Grande nu dagens lys. Forfatterne er medie- og informationsarbejdere med solide akademiske uddannelser og mange års førstehåndskendskab til regionen. Sammen har de begået et oversigtsværk i miniformat om Latinamerikas aktuelle situation, hvad angår økonomi, politik og samfundsforhold. At få presset de komplekse forhold i en snes meget forskellige lande sammen på godt 180 sider er lidt af et kunststykke, og de slipper faktisk ganske godt fra det. Bogen er tænkt som en undervisningsbog i gymnasier, HF og seminarier, primært i fagene historie, spansk og samfundsfag. Religionsfaget er også på deres liste. Der ville jeg nok ikke tage den med.

Bogen fortæller i otte kapitler om de seneste års udviklinger og udfordringer på kontinentet under overskrifter som „Latinamerika og den globale økonomi“, „Social ulighed og opgør med fortidens sociale roller“ og „Fra diktaturer til demokratisk udvikling“ mv. Der indledes med et kapitel om den historiske udvikling fra koloniseringen til i dag. Fortællingen inkorporerer i nogen grad den nyere forskning på området, men bærer også gamle myter med sig, fx den om at erobrerne var teknologisk overlegne og derfor havde relativt nemt ved at tage magten over de indianske civilisationer, som fandtes i Mexico og Andeslandene på det tidspunkt. Kolonihistorie og indianske kulturer er ikke forfatterens fagfelt. Det foregiver de heller ikke. Til gengæld kan de så meget andet, og kapitlet er som helhed ganske hæderligt og informativt. Der gives et hurtigt overblik over udviklingen fra kolonitid over uafhængighedskrigen til tiden, hvor Latinamerika endte som råstofproducerende lande under USA's dominans med militærdiktaturer, og – efter 1980'erne – indførelsen af demokrati i forskellige afskygninger.

Afsnittet om den globale økonomi har fokus på neoliberalismens fallit og betydningen af migrantarbejde i kampen mod fattigdommen og den dybe sociale ulighed, som mere end en tredjedel af landenes befolkninger stadig lever under trods den økonomiske fremgang i mange af landene gennem de seneste år.

Der veksles mellem makroøkonomiske oversigter og lokale „nedslag“ på enten personers liv eller illustrative situationer. Den teknik gør teksten levende og giver fornemmelsen af, at de mange statistiske skemaer faktisk fortæller om en virkelighed, som mennesker bor og lever i og med. Fattigdommen voksede med neoliberalismen fra sidst i 1970'erne og gav Latinamerika verdensrekord i social ulighed. Urbaniseringen øgedes i en sådan grad, at 80 procent af befolkningen i dag lever i byerne, mens jordfordelingen i landdistrikterne bliver stadig mere skæv. Urbaniseringen har hjulpet til at øge demokratiseringen, samtidig med at volden i landene har nået ustyrlige dimensioner. Hvad enten her er tale om politisk, institutionel, økonomisk eller social vold, er volden og frygten for den med til at undergrave udviklingen mod øget demokrati. De modstridende tendenser giver Latinamerika en særegen aktuel dynamik, som bogen i et vist omfang fanger ind.

Et kapitel om regionalt samarbejde og åbningen mod det internationale samfund ser på Latinamerikas muligheder for at skabe sig et økonomisk og politisk råderum i takt med nedgangen i USA's dominans. Økonomisk set er landene fortsat afhængige af en ikke-bæredygtig eksport af råstoffer, men åbningen mod resten af verden har ført til fremkomsten af et kontinentalt civilsamfund og en demokratisk offentlighed, som i stigende grad vender sig mod de miljøødelæggelser, som den økonomiske politik medfører. Latinamerika rummer halvdelen af verdens biodiversitet og verdens største område med tropisk regnskov, en tredjedel af jordens vandkilder samt en mængde ressourcer som olie, naturgas og mineraler. Derfor går en fjerdedel af de globale investeringer i ressourceudvinning til Latinamerika. Det medfører udbredt afskovning, erosion, forurening af vand og store naturødelæggelser – og der er som regel hverken lovgivning eller politisk vilje til at standse eller minimere ødelæggelserne. Forureningsskandaler og langtrukne tovtrækkerier i retssalene om placering af ansvaret er der masser af. De praktiske konsekvenser med hensyn til oprydning og afværgelse af nye miljøkatastrofer lader vente på sig. Biodiversiteten er under pres, og klimaforandringerne mærkes tydeligt, blandt andet i form af skiftevis tørke og øgede oversvømmelser i Amazonas, samtidig med at afsmeltningen af gletsjerne i Andesbjergene truer fremtidens vandforsyning både i selve højlandet og i de storbyer, som er afhængige af vandet fra bjergene. De enkelte lande er langt fra gearede til at håndtere problemerne. Lokale folkelige protester mod ødelæggelserne slås ned med vold, militarisering og tåbelig politisk retorik om,

at miljøforkæmperne er terrorister, modstandere af fremskridtet eller agenter for udenlandsk manipulation. Europæiske politikere og forbrugere er ikke på omdrejningshøjde med, hvad der forgår i Latinamerika, og agerer hyppigt med støtte til miljøskadelig økonomisk eksport og til korrupte regimer forklædt bag noget, der minder om socialdemokratiske facader. Derfor er bogen et meget velkomment nyt bidrag til oplysningen om Latinamerika i kongeriget Danmark.

Bogens næstsidste kapitel handler om kultur i hverdagen, primært mediernes betydning, telenovelaer, karneval, musik og dans, fodbold og nedgangen i den katolske kirkes betydning til fordel for nye religiøse bevægelser, her ikke mindst pinsemissionen. Afsnittet forekom ikke denne anmelder specielt interessant. Det synes at afspejle lokale middelklassers tilbøjeligheder i de ikke-andine lande og giver ikke rigtig noget billede af, hvad der rører sig blandt de fattige og marginaliserede majoriteter. Der afsluttes med et fiffigt kapitel om latinoer i USA, en befolkning, som tæller omkring 47 millioner og har stigende politisk og kulturel betydning i USA. Det er en situation, som tea party-æraens amerikanere har problemer med at håndtere, og som sender et tydeligt signal om, at Latinamerika betyder en del også uden for Latinamerika, som det er på høje tid at forholde sig til. *Det Nye Latinamerika* er et godt sted at starte, og bogen anbefales til undervisningsbrug – også på regionalkurser på antropologi. Ellers kan man læse den selv. Bogen kunne have haft gavn af en mere aktiv redaktionel sidste hånd på værket. Den er fuld af irriterende redaktionelle fejl af den slags, som redaktører let overser, når de har lidt for travlt eller er ligeglade med kvaliteten af slutproduktet. Men bogen kan sagtens læses trods skønhedspletterne. Den må forventes at kunne sælge godt og komme ud i et 2. oplag, og så kunne man tænkeligt benytte lejligheden til at læse den manglende slutkorrektur, inden den går i trykken. God læselyst!

*Hanne Veber, ph.d. et mag.scient.
Center for Komparative Kulturstudier (ToRS),
Københavns Universitet*